

Met woorden de hel binnengaan

Preek over Jakobus 3:6

Te lezen: Jakobus 3:1-12

Utrecht-Noord, 22 november 1987

We lezen uit Jakobus 3. Daarin gaat het twaalf verzen lang over woorden. Woorden....
Woorden kunnen een ongelooflijke macht hebben.

Ik heb eens een bandopname gehoord van een toespraak van Adolf Hitler. De koude rillingen liepen me langs de rug. Wat had deze man met zijn woorden een huiveringwekkende macht!

Eén man die met zijn brallende woorden een heel volk in zijn ban kreeg!

Als hij het woord 'Duitsland' uitsprak warden duizenden bereid hun leven te offeren.

Als hij het woord 'Jood' in de mond had genomen gingen op zichzelf genomen brave burgers hun joodse burens haten.

Wat een gruwelijke macht hadden zijn woorden. Als hij zijn mond opende was het of de deur van de hel openging.

Woorden hebben macht. Daarom zijn we soms bang voor bepaalde woorden. Heel wat mensen zijn bang voor het woord 'kanker'. Ze durven het niet uit te spreken.

Ik herinner me een gesprek met iemand waarin het ging over een gemeenschappelijke kennis. 'Ja', zei die ander, 'het gaat niet zo best met hem'.... hij aarzelde en zocht naar woorden.... 'hij heeft de gevreesde ziekte'.

Hij durfde niet te zeggen: hij heeft kanker. Bang voor dat woord. Bang voor de macht van dat woord. Alsof de ziekte zijn kille hand op je schouder legt als je zijn naam noemt....

Woorden hebben macht. Dat kun je soms horen en zien als je let op een spreker in het vuur van zijn rede.

Sommige sprekers - politici in de Tweede Kamer, of een inleider op een ouderavond van de basisschool, of ook een dominee op de preekstoel - beginnen aarzelend en zoekend. En je denkt: Zou hij zelf wel geloven in wat hij zegt?

Maar al pratende komt de spreker op temperatuur. Ineens neemt hij een woord in de mond dat hem in vuur en vlam zet. Hij is niet meer te houden. Hij wordt meegenomen door zijn eigen woorden. Hij is niet meer te stuiten....

De macht van woorden....

De macht die woorden over de spreker zelf hebben....

Ik noemde zojuist de huiveringwekkende ervaring van het luisteren naar een toespraak van Hitler. Zijn woorden hadden een huiveringwekkende macht. Alsof de deur van de hel open ging. In zijn woorden kreeg de hel macht over mensen.

Woorden zijn een invalspoort van een andere wereld in onze leefwereld. Via woorden krijgt de hemel macht over ons. Of de hel.

In Jakobus 3 gaat het over dit aspect van woorden. De apostel schrijft in vers 6:
'de tong is een vuur, zij is de wereld der ongerechtigheid.... terwijl zij zelf in vlam gezet wordt door de hel'.

Dat is een vreselijke mogelijkheid die gegeven is met onze mogelijkheid om te spreken. Onze woorden kunnen aangestoken zijn door de hel. Met deze woorden steken we onze omgeving aan en maken we onze omgeving dan ook tot een hel.

Hebt u wel eens tegenover iemand gezeten die niets anders deed dan klagen en zeuren over zijn ziekte? Verziekte dat niet de hele sfeer? Werd u er tenslotte zelf ook niet bijna ziek van?

Zieke woorden maken ziek.

Wat gebeurt er in een familie waarin geroddeld wordt? Na verloop van tijd vertrouwt niemand meer zijn eigen broer of zuster. De familiebanden teren rokend weg. Aangestoken door woorden. Aangestoken door de hel.

Ik betrap me er op dat ik nu heel praktisch over de hel sta te praten. Dat doe ik eigenlijk nooit. Ik weet niet zoveel van de hel te vertellen. Goddank weet ik door Gods genade meer van de hemel dan van de hel. Niet dat ik in de hemel kind aan huis ben. Maar omdat Jezus Christus voor mij is gestorven en opgestaan ben ik méér thuis in de hemel.

Over de hel kan ik niet preken. Daarover zou ik hoogstens sterke verhalen kunnen ophangen. In mijn mond zou het alleen kunnen klinken als godsdienstige interessantdoenerij en bangmakerij.

En toch....

Soms weet ik dat het ergens ruikt naar de hel....

Als ergens gore moppen worden verteld, waarin mensen onteerd worden, waarin aspecten van het leven besmeurd worden. Daar stinkt het als de hel.

Waar mensen altijd kritiek op elkaar hebben, elkaar omlaag praten, mooie woorden gebruiken en lelijke dingen bedoelen, waar God gelasterd wordt, daar hangt een verstikkende rook.

De benauwde stank van door de hel aangestoken woorden.

Woorden hebben macht. Ze hebben een macht die we als spreker vaak niet aankunnen. Wat kan één woord wel niet uithalen!

Jakobus vergelijkt de tong met een klein roer dat een groot schip stuurt. En met een klein vlammetje dat een groot bos in brand zet.

Een woord lijkt zo klein en onbeduidend: een verzameling letters, een klank die snel wegsterft.

Maar die onbeduidend lijkende woorden verbinden ons met de machtige werelden

van de hemel of de hel.

Via woorden valt de hemel of de hel onze leefwereld binnen.

U moet er eens op letten welke mensen altijd veel werk van woorden maken. Dat zijn dichters. En filosofen. En godsdienstige leiders.

Dat is niet toevallig. Dichters, filosofen en godsdienstige leiders zijn bezig met wat we 'de hoge dingen' noemen. In hun woorden reiken ze naar een wereld die hoger is dan de wereld waarin we leven.

Natuurkundigen, biologen en scheikundigen hebben niet zoveel woorden nodig. In een natuurkundig artikel in een vaktijdschrift staan soms bijna meer formules dan woorden. En de taal is vaak arm.

Hoe dat komt? Een scheikundige onderzoekt de materiële kant van deze wereld. Dat kun je uitstekend doen zonder veel werk van woorden te maken.

Woorden worden heel belangrijk als je vanuit deze wereld reikt naar de wereld boven de onze. Woorden zijn de invalspoort van de hemel of van de hel in onze wereld.

God schiep de aarde en het leven daarop door te spreken. We lezen het zeven dagen lang in Genesis 1.

God zeide: 'Er zij licht en er was licht'.

Elke scheppingsdag begint als in refrein met de woorden: 'En God zeide'.

Zo is de hemel met de aarde verbonden. Door de woorden die God spreekt.

Zo is de hel in deze wereld binnengebroken: door woorden. In Genesis 3, in de geschiedenis van de zondeval, lezen we:

'de slang zeide tot de vrouw: God heeft zeker wel gezegd: Gij zult niet eten van enige boom in de Hof?'

En even later:

'de slang echter zeide tot de vrouw : Gij zult geenszins sterven, maar God weet dat als u daarvan eet u als God zult zijn'.

De slang is goed van de tongriem gesneden. Woorden kunnen ook de invalspoort zijn van de hel in deze wereld.

Je kunt zeggen dat Jakobus in zijn brief een tikje eenzijdig is. Hij wijdt uitvoerig uit over woorden als invalspoort van de hel in onze leefwereld.

Er zit echter ook die andere mogelijkheid aan woorden. Jakobus noemt deze wel. We lezen in vers 9, 10 over de tong:

'Met haar loven we de Here en Vader en met haar vervloeken we de mensen, die naar Gods gelijkenis geschapen zijn: uit dezelfde mond komt zegening en vervloeking voort'.

Woorden hebben ook die andere mogelijkheid. Je kunt er mee loven en zegenen. Wie God looft en mensen zegent, zet via woorden de hemel op een kier richting aarde.

Een woord van lofprijzing heeft macht. Heeft hemelse macht.

Is het u nooit gebeurd dat u zondagochtend somber, verdrietig of brommerig in de kerk kwam. En dat u het tijdens het zingen van een loflied de ervaring had of u in een lift was gestapt die u pijlsnel uit de put omhoog voerde?

Dat is de macht van woorden van lofprijzing. In deze woorden krijgt de hemel macht over je. In woorden van lofprijzing word je opgetild tot een niveau waarop je God in zijn heerlijkheid ziet, en in zijn liefde voor mens en wereld.

Wanneer je woorden gebruikt om mensen te zegenen, wordt het om zo te zeggen een stukje hemel op aarde om je heen.

Wanneer u een zieke troost spreekt God door uw woorden heen zijn eigen woorden. In de duisternis van een ziekenkamer klinken dan als het ware weer die eerste woorden waarmee God de aarde benaderde: 'Er zij licht'.

Elk woord van vergeving, van bemoediging, van opbouw, in naam van God gesproken, is een open deur in de hemel, richting aarde.

Dat was de apostel Jakobus over woorden.

Ik eindig met een gedeelte uit Efeziërs 4. Dan hoort u het ook nog eens van Paulus:
'Geen liederlijk woord kome uit uw mond, maar als gij een goed woord hebt, tot opbouw, opdat zij die het horen genade ontvangen'.

Amen.